

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **634** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 26 juli 2010 (2009-2010)

Gedachtewisseling

over de prioriteiten en aandachtspunten
voor het beleidsdomein Leefmilieu en Natuur
tijdens het Belgische EU-voorzitterschap

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de dames Tine Eerlingen en Gwenny De Vroe

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heer Lode Ceysens, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens, mevrouw Valerie Taldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
mevrouw Liesbeth Homans, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de heer Robrecht Bothuyne, de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heer Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Stefaan Sintobin, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;
de dames Sophie De Wit, Tine Eerlingen;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

INHOUD

1. Inleidende uiteenzetting.....	4
2. Vragen en opmerkingen van de leden	5
Gebruikte afkortingen	10

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed hield op 1 juni 2010 een gedachtewisseling met mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de prioriteiten en aandachtspunten voor het beleidsdomein Leefmilieu en Natuur tijdens het Belgische EU-voorzitterschap in de tweede helft van 2010.

1. Inleidende uiteenzetting

Minister *Joke Schauvliege* stelt dat de voorbereidingen van het Europese voorzitterschap al langer bezig zijn. Het Vlaamse Gewest is door de afgesproken beurtrol voorzitter van de Europese Ministerraad voor Leefmilieu. De prioriteiten en het programma van de raad zijn op een gecoördineerde manier tot stand gekomen. Het overleg tussen de overheden gebeurde onder de bestaande structuur van het CCIM. Na veelvuldig intern Belgisch overleg, onder coördinatie van de federale staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken Olivier Chastel, heeft het Belgische voorzitterschapsprogramma zijn definitieve vorm gekregen. Dat wordt besproken in een vergadering met alle bevoegde Belgische ministers. Op de eerstvolgende vergadering van 16 juni 2010 zal de tekst definitief worden aangenomen.

Milieu en klimaat behoren tot de overkoepelende prioriteiten van het Belgische voorzitterschap. De raad Leefmilieu heeft daarnaast nog vier eigen prioriteiten: klimaat, biodiversiteit, duurzaam materialenbeheer en betere instrumenten voor het Europese leefmilieubeleid.

Klimaat en biodiversiteit zijn de eerste prioriteiten omdat er tijdens het Belgische voorzitterschap twee belangrijke conferenties plaatsvinden. Op de eerste plaats is er de klimaatconferentie in Cancún in december 2010. In Cancún wordt er geen bindend akkoord verwacht, maar uiteraard doet Vlaanderen alles om toch belangrijke vooruitgang te boeken. Om een definitief akkoord in 2011 mogelijk te maken, moeten er zeker beslissingen worden genomen over belangrijke deelonderwerpen zoals ontbossing en de financiering. Door op die terreinen vooruitgang te boeken, hoopt de minister dat het vertrouwen in de internationale onderhandelingen terugkeert.

Daarnaast is het belangrijk dat de Europese Unie opnieuw kan wegen op de onderhandelingen door met één stem te spreken. Als voorzitter zal de minister zich daar samen met de Europese Commissie ten volle voor inzetten. In een recente mededeling analyseert de Europese Commissie de optie om de bestaande Europese reductiedoelstellingen op te trekken naar 30 percent (COM(2010) 265). Dat voorstel zal deel uitmaken van de voorbereidingen van de klimaatop in Cancún. De bedoeling is de andere industrielanden en de groeielanden tot hogere ambities aan te zetten. De minister staat bij dit alles de milieu-integriteit en de geloofwaardigheid van het nieuwe klimaatregime voor ogen.

Het Belgische voorzitterschap zal ook intern, dus binnen het kader van de EU, aan het klimaatthema werken, onder meer door de bespreking van het voorstel voor de beperking van de CO₂-uitstoot van lichte bedrijfsvoertuigen. De minister streeft naar een politiek akkoord in eerste lezing in de Raad, maar houdt ook de mogelijkheid open van een akkoord in eerste lezing met het Europees Parlement.

Een tweede belangrijke prioriteit is biodiversiteit. In oktober 2010 vindt de tiende Conferentie van de Partijen bij het Biodiversiteitsverdrag plaats in Nagoya. 2010 is daarenboven het internationale jaar van de biodiversiteit. In 2002 namen de partijen van het verdrag het strategische plan en de 2010-doelstellingen aan. Het tempo waarin de biodiversiteit verloren gaat, moest uiterlijk tegen 2010 sterk afgeremd zijn. De COP zal een nieuw strategisch plan en een nieuwe doelstelling aannemen. Tevens zullen er belangrijke besprekingen gevoerd worden over het ABS-regime. Dit regime regelt de ‘access and benefit-sharing’, de toegang tot en de verdeling van winst uit genetische rijkdom.

Een derde prioriteit van het Belgische voorzitterschap is duurzaam materialenbeheer. Het is een eigen prioriteit van het Belgische voorzitterschap gestoeld op de vaststelling dat het Europese beleid inzake duurzame productie en consumptie en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen erg versnipperd is. Met de andere Europese milieuministers wil de minister het debat stimuleren en het concept duurzaam materialenbeheer naar voren schuiven om aan te tonen dat, net als een hogere energie-efficiëntie, een hogere materiaalefficiëntie en een duurzaam materialenbeheer kansen bieden voor de Europese economie. Duurzaam materialenbeheer mikt op een efficiënt en milieuverantwoord gebruik van materialen, zowel grondstoffen, producten als afval. Het gaat dus over de volledige levenscyclus van materialen. Een meer geïntegreerd beleid is de sleutel tot duurzaam materialenbeheer, zowel wat de levenscyclus van de producten betreft als de integratie van verschillende beleidsdomeinen, zoals innovatie, economisch beleid en milieu. Met dit thema steunt België de aandacht die de Europese Commissaris voor Leefmilieu Potočnik wenst te geven aan ‘resource efficiency’, het efficiënt gebruik van de hulpbronnen. In de EU 2020-strategie, de opvolger van de Lissabonstrategie, is dat een van de zeven ‘flagships’ of kerninitiatieven. De informele ministerraad Leefmilieu van 11 tot 13 juni 2010 in Gent zal gaan over het duurzaam materialenbeheer. De ambitie is de elementen uit deze open en eerder informele discussie nadien te formaliseren via de conclusies. Op die manier wil de minister een aanzet geven om dit voor het leefmilieu, de economie en welvaart belangrijke onderwerp in de belangstelling te brengen en te houden de komende jaren.

Een vierde en laatste prioriteit heeft de titel ‘betere instrumenten voor het Europese leefmilieubeleid’. Het is een koepeldossier waaronder een aantal thema’s worden behandeld die kunnen leiden tot een beter Europees milieubeleid of een betere uitvoering van het bestaande beleid. Het gaat over een betere implementatie, betere toepassing en controle, meer gestroomlijnde rapportering met gebruik van economische instrumenten en de evaluatie van de milieueffectrapportering naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van de MER-richtlijn. Onder dit thema wil de minister van gedachten wisselen over wat er na het bestaande milieuactieprogramma, dat loopt tot 2012, moet komen. De minister plant conclusies over dat koepelonderwerp.

Behalve de vier prioriteiten zal de minister uiteraard een aantal wetgevende dossiers voortzetten. Het gaat om twee richtlijnen inzake afval en de Biocidenverordening. Het doel is een politiek akkoord in de Raad. Uiteraard zal de minister nagaan of een akkoord in eerste lezing met het Europees Parlement mogelijk is. De minister vermeldt ook de richtlijn inzake industriële emissies. Momenteel werkt het Spaanse voorzitterschap hard aan een akkoord in tweede lezing met het Europees Parlement. Als dat niet lukt, zal de bemiddelingsprocedure onder Belgisch voorzitterschap plaatsvinden. De minister verwacht ook een voorstel van de Europese Commissie over de herziening van de Batterijenrichtlijn. De bespreking ervan kan onder Belgisch voorzitterschap starten.

De informele ministerraad Leefmilieu in Gent zal, zoals reeds vermeld, over duurzaam materialenbeheer gaan. Naast de milieuministers van de 27 lidstaten zullen vertegenwoordigers van het Europees Parlement, het Europese Milieuagentschap en natuurlijk ook de stakeholders van het Europese Milieubureau en de industrie worden uitgenodigd om mee te debatteren. De minister zal van de aanwezigheid van de andere ministers gebruikmaken om tijdens de lunch van gedachten te wisselen over de voorbereiding van de klimaatconferentie in Cancún.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

Concrete teksten

De heer *Hermes Sanctorum* heeft een paar positieve elementen gehoord, zoals het feit dat klimaat tot de prioriteiten van het Belgische voorzitterschap behoort, wat ook logisch is.

Maar het geheel blijft volgens het lid erg vaag. Hij veronderstelt dat de minister per prioriteit een meer uitgebreide nota heeft waar ook het parlement over kan discuten. Het volstaat niet om de agendapunten op te sommen, de heer Sanctorum wil weten wat de minister precies zal ondernemen, bijvoorbeeld inzake ontbossing.

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat de visieteksten nog niet definitief zijn. Bij elke wijziging moet er intern Belgisch met de andere beleidsniveaus worden overlegd. Dat het federale kabinet enkel de lopende zaken behandelt, bemoeilijkt de zaak. Sommige teksten zijn afhankelijk van nog verwachte beslissingen of nota's van de Europese Commissie. Maar de teksten zullen tijdig klaar zijn. Eens ze aangenomen zijn, kunnen ze aan het parlement ter beschikking worden gesteld.

De heer *Hermes Sanctorum* zegt verwonderd te zijn dat op 1 juni nog geen consensus is over de inhoud van de overeengekomen prioriteiten.

De *minister* benadrukt dat de agenda voortdurend kan wijzigen. Zo is het allicht nodig een extra informele raad Leefmilieu in te lassen ter voorbereiding van de klimaatconferentie van Cancún. Door de wijzigingen ingevolge het Lissabonverdrag is het soms ook nog zoeken naar de juiste werkwijze, dat heeft ook het Spaanse voorzitterschap ondervonden. Het Belgische voorzitterschap zal, als eerste lidstaat, voor het eerst ten volle worden geconfronteerd met de nieuwe Europese verhoudingen, met onder meer een vaste voorzitter van de Europese Raad. Als de teksten verder gevorderd zijn en het fiat hebben gekregen van de verschillende niveaus, zal de minister die overmaken aan de commissie.

Biodiversiteit

De heer *Dirk Peeters* laat opmerken dat Vlaanderen inzake biodiversiteitsbeleid zeker geen Europees koploper is. Europa heeft de doelstellingen 2010 niet gehaald. Het nieuwe doel is het verlies aan biodiversiteit af te remmen tegen 2012. De heer Peeters mist echter een actieplan met meetbare doelstellingen en een monitoring, ook voor Vlaanderen. Het volstaat niet om in de Habitatrichtlijngebieden de Natura 2000- en Life-projecten voort te zetten om aan de soortendoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen te werken. Biodiversiteit heeft een weerslag op de basismilieukwaliteit. De duidelijke band met ruimtelijke ordening en met ontbossing wordt nooit in concrete beleidsdoelstellingen vertaald. Zijn er meetbare of operationele doelstellingen? Is er een tussentijdse evaluatie zodat eventueel kan worden bijgestuurd?

De *minister* antwoordt dat in de voorbereidende vergaderingen voor de conferentie in Nagoya al werd geopperd dat vooruitgang op het vlak van biodiversiteit slechts mogelijk is als er concrete en meetbare doelstellingen zijn. Daar wordt momenteel aan gewerkt. De administratie is daar nauw bij betrokken. Op Europees vlak wordt vooral ingezet op de instandhoudingsdoelstellingen. De Europese doelstelling is ambitieus, maar ze is inderdaad niet gehaald in 2010.

De heer *Dirk Peeters* verwijst als voorbeeld naar Nederland, Frankrijk en Spanje waar de ontwikkeling van de biodiversiteit gekoppeld is aan landschapsontwikkeling, ruimtelijke ontwikkeling (onder meer van de landbouw), mitigerende maatregelen op het vlak van klimaatverandering enzovoort. De Vlaamse aanpak beperkt zich tot de instandhoudingsdoelstellingen in de 34 Habitatrichtlijngebieden. In de andere gebieden is het bijna noodzakelijk een ruimtelijk uitvoeringsplan op te stellen om aan het werk te kunnen gaan. Voor een snelle vooruitgang van de biodiversiteit zijn aangepaste instrumenten en methoden nodig en ook een meer horizontaal beleid. Kan Vlaanderen leren van de aanpak in de andere Europese landen? In hoeverre zal het horizontale beleid in Europa aan bod komen? Alleen de sector natuur aanpakken zal immers niet volstaan.

Minister *Joke Schauvliege* ontkent dat Vlaanderen zich alleen focust op de instandhoudingsdoelstellingen in de speciale beschermingszones. In de beheersovereenkomsten met landbouwers wordt bijvoorbeeld de nadruk gelegd op biodiversiteit. Dat gebeurt bijvoorbeeld ook in een recent gestarte actie voor de aanleg van moestuinen en in het beleid inzake bermbeheer.

Europa denkt na over de interne Europese aanpak. De minister verwacht resultaten tegen het einde van het Belgische voorzitterschap. De afspraken van Nagoya zullen intern Europees worden vertaald. Ook Europees commissaris Potočnik is een voorstander van meetbare doelstellingen.

De heer *Dirk Peeters* verwijst naar het voornemen van de Vlaamse Regering om snel een wetenschappelijke begeleidingsgroep op te richten. Medewerkers van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek hebben vragen bij de methode en de keuze van de diersoorten om de evolutie van de biodiversiteit te meten. In hoeverre wordt de wetenschappelijke begeleiding op Europees vlak gecoördineerd?

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat er sprake is van de oprichting van een intergouvernementele wetenschappelijke instelling. De minister zal nagaan hoe ver het INBO staat met de begeleidingsgroep.

Financiering

Mevrouw *Tine Eerlingen* vraagt of ook de financiering wordt herbekeken, bijvoorbeeld inzake biodiversiteit.

Minister *Joke Schauvliege* heeft begrepen dat de financiering in de Europese ministerraad Ecofin ter sprake komt en niet in de raad Leefmilieu.

Emissieplafonds en doelstellingen

De heer *Bart Martens* zegt dat 2010 niet alleen inzake biodiversiteit maar ook voor een aantal richtlijnen en strategieën een belangrijke mijlpaal is, onder andere voor de richtlijn inzake nationale emissieplafonds voor bepaalde luchtverontreinigende stoffen. België krijgt zijn uitstoot van stikstofdioxide niet onder het plafond. Ook de doelstelling inzake biodiversiteit en de deadline voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszones zijn niet gehaald. Hoe gaat Europa om met doelstellingen en deadlines die niet worden gehaald? Dat is ook een belangrijk gegeven bij het totstandkomen van een nieuw Europees milieuactieprogramma.

Minister *Joke Schauvliege* wijst erop dat het voorzitterschap vaak gebonden is aan de werkzaamheden van de Europese Commissie. Die zal in 2010 vermoedelijk niet klaar zijn met de richtlijn inzake de nationale emissieplafonds. Dat heeft te maken met het recente aantreden van een nieuwe commissie, maar ook met de verlenging van de procedures ingevolge het Lissabonverdrag. Maar er wordt wel degelijk werk van gemaakt en dat geldt ook voor de andere genoemde aspecten. Van versoepeling of eindeloos uitstel is geen sprake. De minister zal de vierde prioriteit, over betere instrumenten, ruim interpreteren en elke kans aangrijpen om daarover een conclusie door de raad Leefmilieu te laten aannemen.

De heer *Hermes Sanctorum* wil weten hoe België, en ook Vlaanderen, als Europees voorzitter zal omgaan met de Europese doelstellingen of deadlines die het zelf niet heeft gehaald. Zal er een extra inspanning worden gedaan? België heeft ook een aantal richtlijnen nog niet geïmplementeerd. Wat is de stand van zaken?

Minister *Joke Schauvliege* zegt dat de Vlaamse Regering haar uiterste best doet om de doelstellingen te halen en de richtlijnen te implementeren. Het Vlaamse Gewest heeft de kaderrichtlijn Water nu volledig omgezet. Op sommige vlakken is er een historische achterstand gegroeid, maar die is niet op korte tijd recht te zetten. Alle lidstaten hebben richtlijnen en doelstellingen waar ze niet of te laat aan voldoen. Dat betekent dat er extra inspanningen nodig zijn. De Europese Commissie beseft ook dat bepaalde richtlijnen voor alle lidstaten moeilijk te halen zijn. Net daarom is als vierde prioriteit gekozen voor betere instrumenten voor het leefmilieubeleid. Betere instrumenten moeten zorgen voor betere resultaten.

Voor de heer *Hermes Sanctorum* mag dat geen afzwakking van richtlijnen tot gevolg hebben. Het afzwakken van doelstellingen kan immers op papier tot betere resultaten voor de lidstaten leiden. Niemand kan met een vingerknip alle problemen oplossen, maar de minister kan wel beslissingen nemen die tot gevolg hebben dat de bestaande doelstellingen worden nagestreefd. Ook dat gebeurt niet volgens de heer Sanctorum. Vlaanderen evolueert niet positief op een aantal domeinen.

De *minister* herhaalt dat ze wil streven naar betere resultaten met betere instrumenten. Het is zeker niet de bedoeling doelstellingen af te zwakken. De minister is het oneens met de stelling van de heer Sanctorum dat Vlaanderen niet positief evolueert en verwijst naar de kaderrichtlijn Water als voorbeeld.

De heer *Bart Martens* heeft begrepen dat de minister het heeft over een herregulering en niet over een deregulering.

De commissievoorzitter verwijst ook naar de zesmaandelijke verslagen van de Vlaamse Regering over belangrijke EU-dossiers onder de titel ‘Vlaamse vinger aan de Europese pols’. Ook bij de jaarlijkse beleidsbrieven hoort een overzicht van de omzetting van de Europese richtlijnen. Die documenten kunnen als basis dienen voor een verdere discussie in de commissie.

Olierampen

Mevrouw *Gweny De Vroe* kan zich vinden in de vier prioriteiten die de minister heeft geschetst, met name klimaat, biodiversiteit, duurzaam materialenbeheer en de betere instrumenten voor het Europese milieubeleid als overkoepelend dossier. Het zijn goede pijlers om verder aan het Europese beleid te bouwen. Het lid verwijst nog naar de resolutie betreffende diplomatieke initiatieven tijdens het EU-voorzitterschap om nieuwe olieram-pen met olieplatforms in de diepzee te vermijden, die op 26 mei 2010 unaniem werd aange-nomen door het Vlaams Parlement (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 550/2*). Op welke manier zal de minister tijdens het voorzitterschap invulling geven aan deze resolutie?

De *minister* heeft kennis genomen van de resolutie. Ze bevestigt dat olieverontreiniging op zee een belangrijk leefmilieuthema is, hoewel naar olie boren op zee niet onder de Europese bevoegdheid Leefmilieu valt. Het zal in ieder geval aan bod komen tijdens het Europese voorzitterschap. In welke vorm en hoe is nog niet duidelijk. Het procedurele keurslijf laat ook niet toe dat er zonder overleg een punt op de agenda wordt geplaatst.

Minaraad

De heer *Bart Martens* wil graag weten in welke mate de Minaraad als strategische advies-raad wordt betrokken bij het bepalen van de prioriteiten en de concrete agenda. Bij elk nieuw voorzitterschap van de EU brengt de strategische adviesraad advies uit over de prio-riteiten van het voorzitterschap. Deze keer maakt de raad meer kans dat er rekening mee wordt gehouden. In welke mate wordt de Minaraad structureel betrokken bij het voorzit-terschap, bijvoorbeeld bij de informele raad in Gent, waarop ook vertegenwoordigers van de stakeholders en het Europees Milieubureau worden uitgenodigd?

De *minister* bevestigt dat de Minaraad een advies uitbrengt over de prioriteiten. Ze overlegt binnenkort met de raad over de verdere aanpak. Uiteraard wordt de raad nauw betrokken bij het Europese voorzitterschap.

De voorzitter,

Bart MARTENS

De verslaggevers,

Tine EERLINGEN

Gwenny DE VROE

Gebruikte afkortingen

ABS	access and benefit-sharing
CCIM	Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid
COP	Conferentie van de Partijen
EU	Europese Unie
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
MER	milieueffectrapportering